

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

*Hosanna! Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer,
de koning van Israël! (Joh 12:13b)*

We bevinden ons in een bijzonder jaar. Want 2025 is een jubeljaar waarin christenen wereldwijd herdenken dat 1700 jaar geleden in Nicea, het huidige Iznik in Turkije, de geloofsbelijdenis van Nicea werd samengesteld. De kerk werd toen verscheurd door misverstanden en dwalingen. Het is dan ook veelzeggend dat deze belijdenis begint met de woorden 'wij geloven'. Daar spreekt gezamenlijkheid uit; een belijdenis dus die eenheid uitstraalt! Over precies een week is het Pasen, en wat deze Pasen zo bijzonder maakt is dat de Paasdatum van de oosterse en de westerse kerk na vele jaren weer eens samenvalt. Op de dag voor Palmzondag viert de oosters-orthodoxe kerk het feest van de opwekking van Lazarus. Daarom is het mooi dat we vandaag uit het Passieverhaal van Johannes lezen, waar Jezus' opgang naar Jeruzalem helemaal in de context staat van de opwekking van Lazarus.

Aan het begin van Johannes 12 lezen we dat Jezus in Betanië is, een dorpje zo'n 3 km van Jeruzalem aan de andere kant van de olijfborg. Jezus is daar op bezoek bij Lazarus, Martha en Maria. Het grote feest van de uittocht is bijna daar: het feest waarop de bevrijding en de verlossing wordt gevierd; hoe Israël ontkwam uit het slavenhuis van Egypte. Drinkbekers die rondgaan; het geslachte Paaslam dat op tafel ligt; de engel des doods die aan de deurposten voorbijging. Ter gelegenheid van zijn komst houden ze een feestelijke maaltijd.

Je merkt aan alles dat de dag van Pasen dichterbij komt. Lazarus was een mens ten dode. Al vier dagen bevond hij zich in het graf. Maar Jezus verbreekt de banden van de dood, en roept Lazarus bij zijn naam. Hij deed hem opstaan uit de dood. De verrijzenis van Lazarus, dit zevende wonderteken in het Johannesevangelie, wijst vooruit naar wat er gebeuren gaat op Golgotha. Jezus is de koning die in zijn trouw dienstbaar blijft tot het einde toe, en ervoor kiest om zelf de dood in te gaan. Zo overwint Hij het kwade. Midden in het lijden laat Jezus Gods glorie en licht zien. Maar zo ver is het nog niet. Voor hem ligt de lange weg naar Jeruzalem.

Voordat Jezus doorreist naar Jeruzalem, houdt Hij een maaltijd samen met Lazarus, Martha en Maria. In deze korte passage wordt de naam van Lazarus vier keer genoemd: in vers 1, 2, 9 en 10. De mens die al vier dagen in het graf lag, ligt nu met Jezus aan om een maaltijd te delen. Lazarus is het levende bewijs van Gods barmhartigheid. De mens onttoen aan het graf, opnieuw geboren, opgestaan. Gods nieuwe dag komt dichterbij!

In het huis zijn verschillende mensen samengekomen. Steunend op hun linkerzijde ligt Lazarus samen met Jezus en nog andere mensen rond een lage tafel, zoals dat in die tijd in Israël gebruikelijk was. Martha is vooral aan het zorgen en bedient hen. Maar ook Judas is erbij, die alles van een afstandje gadeslaat. Maar het gaat Johannes niet zo zeer om de maaltijd. Dat is niet het belangrijkste wat hij vertellen wil. Alle aandacht gaat uit naar Maria die komt aangelopen met een kruikje geurende Nardusolie. Nardus is afkomstig uit de Himalaya, waar het groeide hoog in de bergen van Tibet. Met stoom moest de olie uit de wortels worden gehaald om het vervolgens per kameel naar Israël te vervoeren. Een heel kostelijk gebeuren.

Johannes vertelt dat Maria een pond Nardusolie bij zich heeft (Joh 12:3). In de Griekse tekst staat het woord *lithra*, waar ook ons woord liter vandaan komt. Dat was een Romeinse inhoudsmaat dat in gewicht ongeveer overeenkwam met 330 gram. Wat verderop in het verhaal blijkt dat het kruikje Nardusolie volgens Judas wel meer dan 300 denarie waard is. Dat was in die tijd zoveel als een jaarsalaris van een arbeider. Maar Maria is helemaal niet bezig met de waarde van het kruikje. In één beweging giet ze de olie uit over Jezus' voeten en droogt ze af met haar lange haarlokken. Het hele huis raakt doortrokken met de geur van de Nardus, een aardse, kruidige geur die wel doet denken aan Valeriaan. Nardus is de geur die hoort bij Jezus' koningschap, maar ook bij zijn sterven.

Op die twee eigenschappen: zijn koningschap en zijn lijden wil ik wat verder ingaan. Altijd is Maria in het Johannesevangelie te vinden aan de voeten van Jezus. Luisterend naar zijn woorden en het nieuwe leven in het licht van Gods koninkrijk, waar Jezus het steeds over heeft. Wanneer Lazarus gestorven is, is het Maria die huilend aan zijn voeten zit (Joh 11:32). In de stem van Jezus heeft zij Gods liefde herkend en ze is hem gaan zien als Gods Gezalfde, de door God gezonden koning die Israël zou bevrijden. En misschien heeft ze wel aan dit Schriftwoord gedacht uit Jesaja 52, woorden die ook door de apostel Paulus worden geciteerd in de Romeinenbrief.

Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten van hem die het goede boodschap, die vrede laat horen, die een goede boodschap brengt, die heil laat horen en tegen Sion zegt: uw God is koning!

Jesaja 52:7

Maar in haar rug prikken de priemende ogen van Judas die niets begrijpt van deze verkwisting. Verontwaardigd stelt hij vast dat het kruikje wel 300 denarie waard is. En dat van dat geld veel armen geholpen hadden kunnen worden. Maar Jezus maant hem tot stilte. Dat de woorden van Judas niet oprecht zijn blijkt wel uit vers 6, waar Johannes schrijft dat Judas zich niet bekommerde om de armen. Judas wordt in beslag genomen door het geld dat lonkt, door de kas waar hij uit steelt. In zijn hart woekert het kwaad. En fel werpt Jezus hem toe dat Maria dit doet voor de dag van zijn begrafenis. Dat is een belangrijk zinnetje. Jezus heeft zijn lijden alleen moeten dragen: de slagen, de vernedering en de spot. Maar op zijn weg naar het kruis waren er mensen die zijn verdriet wel zagen. Mensen die niet wegkeken, mensen die het herkenden, zoals Maria.

Wie zelf met lijden te maken krijgt, met het leed dat we mee moeten dragen of verdriet dat zich niet uit laat leggen, weet uit eigen ervaring hoe belangrijk het is dat je gezien wordt. Dat er mensen zijn die erkennen wat jou overkomen is. Niet altijd hoeven daar veel woorden aan gegeven te worden. Een gebaar zegt soms meer dan 1000 woorden.

Maria doet wat ze met woorden niet zeggen kan: met die zachte en geurende olie laat zij haar liefde zien aan Jezus. Het is een zorgzaam gebaar: de voeten van een stervende verzorgen; zijn voeten die nog zoveel leed zouden moeten verdragen; voeten die een paar dagen later zouden bezwijken onder de zware balken van het kruis. Steeds weer raakt het me: haar zorgzaamheid en medeleven. Een aanraking: de huid zalven met verzorgende olie, de lippen bevochtigen... het zijn de laatste dingen die we doen voor mensen die sterven gaan. Handelingen die zoveel meer kunnen zeggen dan woorden; aanrakingen waarmee we onze liefde uitgieten.

Het is een intiem moment tussen Jezus en Maria. Ze neemt het flesje met Nardusolie en knielt voor Jezus neer. Woordeloos zit ze daar aan zijn voeten en wrijft ze in met geurende olie. Haar eigen haren raken Jezus' voeten aan, zodat ook haar lokken ermee doordrenkt raken. Zo dicht wil ze bij Jezus zijn. Maria schenkt Jezus het kostbaarste van wat ze heeft. De uitvloeiende parfum is ook een gebaar van haar liefde voor hem. En ze ervaart het helemaal niet als een verkwisting.

Johannes schrijft in vers 7 dat Maria dit deed met het oog op Jezus' begrafenis. Maria heeft wel door wat er gebeuren zal. Ze heeft de donkere dreiging die rond Jezus hangt heel goed gevoeld. Want dit gedeelte eindigt in vers 10 met de mededeling dat de hogepriesters een plan beraamden om Lazarus te doden omdat door zijn opstanding vele mensen geloofden dat Jezus de Messias is, Gods Gezalfde. En Maria twijfelt geen moment, want in haar hart weet ze dat ook haar meester spoedig sterven zou. Ze wacht niet langer tot zijn begrafenis, maar zalft de voeten van Gods lijdende dienaar nu al met geurende olie.

Het komt helemaal uit haar hart: om te schenken van wat ze heeft. Het voorbeeld van Maria mag ook ons vandaag bemoedigen. Het is geen verkwisting om je liefde voor hem uit te gieten, om het beste van jezelf te geven. Haar toewijding en haar zorg worden zichtbaar in het afdrogen van zijn voeten. Het is een beeld dat Johannes gebruikt om alvast vooruit te wijzen naar de voetwassing. Een paar dagen later zou het Jezus zelf zijn, die op zijn knieën gaat; die aan de voeten zou gaan zitten van zijn leerlingen om ze één voor één te wassen. Zo heeft Jezus een voorbeeld gesteld. In de gemeenschap, in de kerk die Hij voor ogen heeft, moet de zorg voor elkaar voorop staan. Daar moet het stromen van liefde die voor elkaar wordt uitgegoten. Niet de posities die we hebben, maar de liefde die mensen aan elkaar betonen: daar gaat het om. Mensen die elkaar het beste geven van zichzelf: daaraan herken je de gemeente van Christus.

De zoete, kruidige Nardus trekt in de huid van Jezus en in zijn kleren. Nardus was één van de langst geurende parfums. Nog dagen blijft de geur hangen. De soldaten die onder zijn voeten gedobbeld hebben om zijn kleren, moeten het geroken hebben. Op het kruis hangt niet alleen de geur van de dood. Jezus' huid moet plakkerig zijn geweest door het bloed en het zweet, maar zijn gebroken lichaam geurt ook naar Nardus, de geur van de liefde.

De volgende dag reist Jezus naar Jeruzalem. Het is druk in de stad. Velen zijn naar Jeruzalem getrokken om daar Pesach te vieren. De sfeer is vreugdevol en opgelaten. Wanneer de mensen horen dat Jezus in aantocht is, nemen ze palmtakken en lopen ze hem tegemoet. Ze juichen en ze zwaaien met hun takken. Ze zingen Jezus toe met woorden uit Psalm 118 en 98:

Hosanna! Gezegend Hij die komt in de naam van de Heer, de koning van Israël!

'De koning van Israël', roepen ze. In de menigte leefde de hoop dat Jezus alles zou veranderen. Er leefden in die tijd verschillende verwachtingen over de Messias. Vaak ook van bijna nationalistische aard. Een sterke heerser die met macht en majesteit de overheersing van de Romeinen zou omverwerpen. Mensen die erbij waren geweest toen Lazarus uit de dood werd opgewekt, bleven er met elkaar over spreken. En die verhalen hebben nu ook de menigte bereikt. Ze komen naar Jezus toe omdat ze van hem een

wonderteken verwachten. In hun hart brandt een groot verlangen. Als Hij Lazarus uit de dood kan opwekken, dan zou hij ook zomaar de Romeinse overheersing omver kunnen werpen. Maar Jezus is geen koning van militaire macht. Jezus doet wat niemand verwacht. Hij ziet een veulen staan en zwijgzaam klimt Hij op de rug van het jonge dier, en rijdt zo Jeruzalem binnen – zonder een woord uit te brengen.

“Vrees niet Sion”, schrijft Johannes in vers 15. “Je koning is in aantocht en hij zit op een ezelsveulen”. Johannes combineert hier twee schriftcitaten met elkaar; woorden uit Jesaja en Zacharia. En vooral de woorden van de profeet Zacharia zijn hier van wezenlijk belang. Want daar komen we een heel ander beeld tegen van de Messias. Op het jong van een ezelin zou de nieuwe koning van Israël Jeruzalem komen binnenrijden. Jezus is een lijdende dienaar. Niet op een paard, maar op een veulen komt hij de stad binnenrijden.

Terwijl de mensen zingen en juichen, is Jezus stil, want hij weet dat Hij zijn dood tegemoet rijdt. Wat moet er toch allemaal door Hem heen zijn gegaan. Want het uitbundige Hosanna-geroep zou zeer spoedig omslaan in een grimmig ‘kruisigt hem’. De machten roeren zich. Niet alleen de hogepriesters beramen boze plannen. Want nu schrijft Johannes in vers 19 dat ook de farizeeën mopperen en grommen. Kijk nu toch! – zeggen ze tegen elkaar. De hele wereld loopt achter hem aan. De lijdende dienaar Gods gaat eenzaam zijn stille weg. Vandaag bejubelt, morgen beschimpt en bespot. Is de wereld waarin wij leven daar niet vol van? Ook vandaag? – van mensen die erop uit zijn om elkaar ten van te brengen, om te roepen om het hardst, dreigen met geweld, die wrede cancelcultuur die mensen keihard afschrijft.

Jezus zou voor altijd één worden met vernederde en arme mensen. En juist daarom mogen wij troost vinden bij Hem. Op de rug van een veulen schrijdt hij door de straten van Jeruzalem. Hosanna! – roepen ze. Dat is niet alleen een vreugdekreet: *hoshana* betekent ook ‘help toch’! Help toch, mijn God, mijn redder. Het moet door zijn gedachten zijn gegaan. Help mij om te dragen wat ik moet dragen. Help mij om deze beker te drinken. Jezus is heel de weg gegaan. Alles heeft hij gedragen, alles heeft hij volbracht. Hij is voor ééns en altijd beeld geworden van ware dienstbaarheid, van Gods liefde zelf. En Hij roept ook ons om vanuit diezelfde liefde en dienstbaarheid te leven, om zo een lichtend teken te zijn in deze wereld.

En wat kun je dan anders zingen dan ‘hosanna’ Want Hosanna is ook een vreugdekreet. Wij mogen meezingen met het volk van Israël. Want dit is de dag van de Heer, waarop de heilige, stille week begint. Een dag van zingen en van feest vieren omdat Jezus ons naar de nieuwe morgen brengt. Hij heeft ons het licht gebracht. Dus vier deze dag met blijdschap en dankbaarheid en zing voor God!

Gezegend is Hij die komt in de naam van de Heer.
Hosanna! Zing voor de Heer, want God is goed!
Amen.